NORSK OLJEMUSEUM ÅRBOK 2006

NORSK OLJEMUSEUM

Stiftelsen Norsk Oljemuseum

Årsmelding 2006

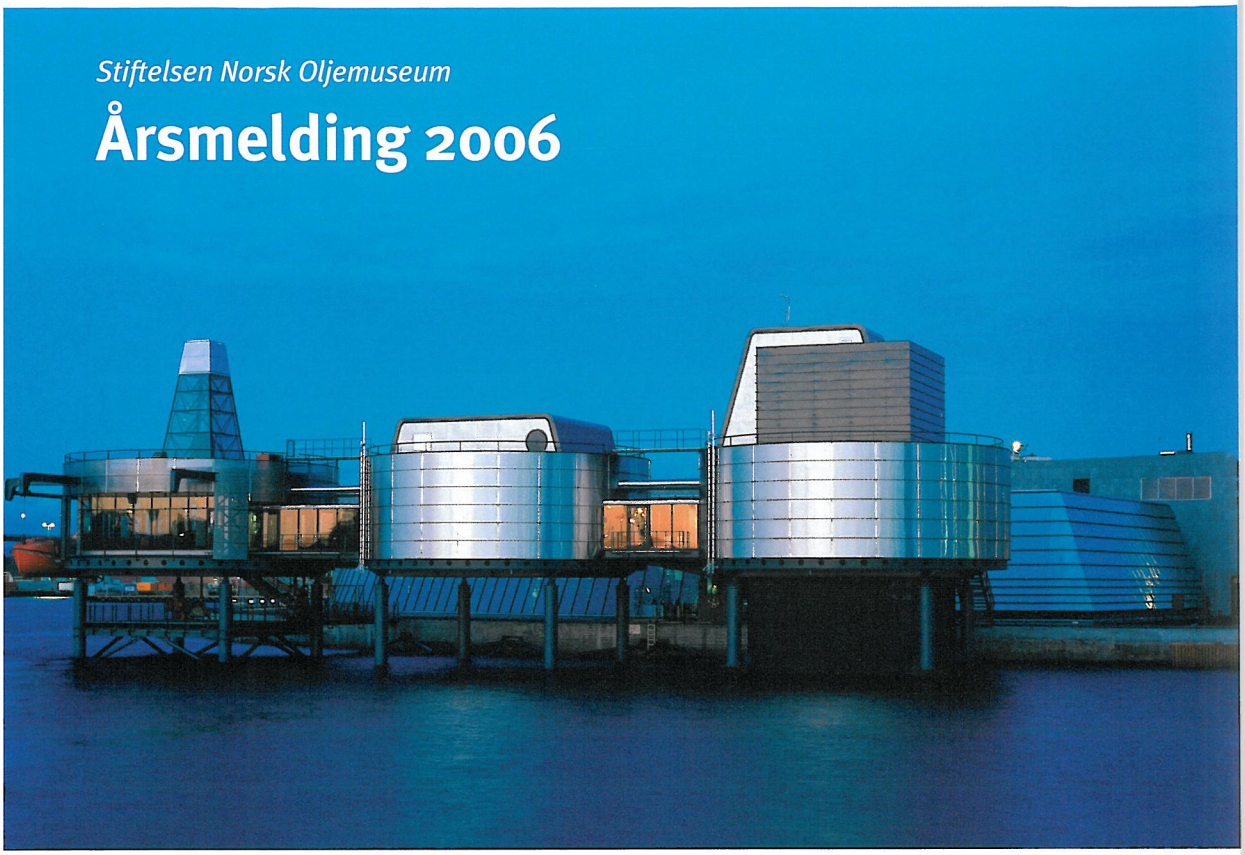

Foto: Espen Grønlie/ NOM

Norsk Oljemuseum er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. Museet skal både samle dokumentarisk materiale og drive utstillings-, publiserings- og annet undervisnings- og opplysningsarbeid om petroleumsvirksomheten og dens virkninger på det norske samfunnet. Driften av museet finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, bidrag fra oljeindustrien og offentlige tilskudd fra staten v/Olje- og energidepartementet og Stavanger kommune.

Driftsåret 2006 ga et samlet besøkstall på 74.307 gjester. Dette er en positiv økning på nesten 10 % fra 2005 (67.334). Museet opplever også en markert økning i besøket fra skoleelever. Denne utviklingen kan forhåpentligvis sees i sammenheng med en bevisst satsing på tiltak for å gjøre utstillingen mer attraktiv for publikum. Etter åpningen i 1999 har museet vært det best besøkte på Sørvestlandet.

Museet har også opplevd en fortsatt positiv utvikling innen dokumentasjon og forskning med stor aktivitet i flere prosjekter. Dette innebærer både store faglige utfordringer og viktige inntektskilder for museet. I løpet av året er det både realisert og arbeidet med utviklingen av flere nye utstillingsprosjekter.

Styret

Styret i Stiftelsen Norsk Oljemuseum har i 2006 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer	*Varamedlemmer*
Per Terje Vold, styreleder, *Petroleumsbransje/næringsliv*	Maiken Ims
Lars A. Myhre, nestleder, *Stavanger kommune*	Aina Hauge
Arild Nystad, *Olje- og energidepartementet*	Farouk al-Kasim
Kristine Gramstad, *Rogaland fylkeskommune*	Nils Terje Oma
Bjørn Vidar Lerøen, *Petrolemsbransje/næringsliv*	Wenche Skorge
Anne Selnes, *Kultur/utdanning/forskning*	Odd Folke Topland
Anders Haaland, *Kultur/utdanning/forskning*	Bjørn Djupevåg
Jørn Bjerga, *Museets ansatte*	Kari Meek

Det er avholdt tre styremøter i perioden. Styret er blitt jevnlig orientert om alle vesentlige forhold knyttet til museets drift.

Personale og arbeidsmiljøforhold

Museet har opplevd gradvis stigende aktivitet de siste årene. Dette har medført en forsiktig økning av personalinnsatsen på noen områder, hovedsakelig knyttet til pedagogisk virksomhet og prosjektrelaterte oppgaver innen dokumentasjon og forskning. Den samlede arbeidsinnsatsen ved museet har dermed økt fra ca. 20 årsverk i 2005 til ca. 21 årsverk i 2006, fordelt på 19 faste stillinger og nødvendig ekstrahjelp. I tillegg til dette kommer ett årsverk med sivilarbeider. Det har gjennom hele perioden vært liten grad av utskiftninger i personalet. Balansen mellom kjønnene er god, både når det gjelder antall ansatte og i fordelingen på ulike typer stillinger.

Arbeidsmiljøet ved museet anses som godt. Sykefraværet for 2006 var 3,8 %. Museet er en såkalt IA-bedrift gjennom tilslutning til samarbeidsavtalen med Trygdeetatens arbeidslivssenter om «et mer inkluderende arbeidsliv». Virksomheten tilstreber å gi positive ringvirkninger til det ytre miljø. Styret er ikke kjent med negative miljøvirkninger av virksomheten.

Dokumentasjon og forskning

Det er nedfelt i museets formål at institusjonen skal drive forskning om petroleumsvirksomheten og stille sitt materiale til disposisjon for andre interesserte.

En hovedoppgave er derfor å samle inn, ta vare på og bearbeide relevant historisk materiale. Dette blir gjort gjennom bibliotekets boksamling, arkiv, foto-, film- og gjenstandssamlingen, samt gjennom dokumentasjons- og forskningsprosjekter. Museet har de siste årene arbeidet bevisst med å styrke denne delen av virksomheten.

Samlingen av foto og filmer øker gradvis gjennom både gaver og dokumentasjonsprosjekter. Samlingen inneholder ca. 35.000 foto og 1100

filmer og video. Så langt er ca. 14.300 foto digitalisert og registrert i museets database. I løpet av 2006 ble den digitale lagringskapasiteten utvidet med 2 terrabyte.

Museet har 2400 gjenstander og deler av gjenstander i forskjellige magasiner hvorav 1800 så langt er registrert. Biblioteket blir også jevnlig oppdatert med relevant faglitteratur. Ved utgangen av 2006 talte boksamlingen 4696 publikasjoner. I tillegg kommer 975 tidsskrifter, bedriftsblader, årsmeldinger og årbøker, 2600 brosjyrer og 51.464 registrerte avisklipp og pressemeldinger.

Hovedtyngden av museets arbeid innenfor dokumentasjon og forskning har i 2006 vært knyttet til tre definerte prosjekter som i sin helhet er finansiert av eksterne oppdragsgivere:

- Dokumentasjonsprosjektet «Kulturminne Frigg» er et treårig prosjekt ledet av Norsk Oljemuseum med formål å ta vare på historien om Frigg-feltet fra funnet i 1971 til feltet ble stengt ned i 2004. Prosjektet skjer i samarbeid med Statsarkivet i Stavanger, Nasjonalbiblioteket og University of Aberdeen. Alle typer kildemateriale fra papirarkiver, gjenstander, foto, film, intervjuer, publikasjoner etc. blir valgt ut, samlet inn, registrert og tatt vare på. Det endelige resultatet vil bli presentert ved årsskiftet 2007/2008 på et eget nettsted i norsk og engelsk språkversjon. Prosjektet er finansiert av Total Norge E&P.
- Prosjektet «Kulturminneplan for norsk petroleumsvirksomhet» har som formål å kartlegge og evaluere kulturminneverdier knyttet til installasjoner på norsk kontinentalsokkel. Prosjektet er finansiert gjennom tilskudd fra Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening og skal bidra til å gi en helhetlig oversikt og komme med anbefalinger om gjennomføring av framtidige dokumentasjonsprosjekter.
- «Nordsjødykkingen og pionerdykkerne» – et forsknings- og formidlingsprosjekt museet utfører på bakgrunn av et mandat formulert av kommunalkomiteen på Stortinget i tilknytning til behandlingen av St.meld. nr. 47 (2002-2003) om gransking av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen. Oppdragsgiver er Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Prosjektet skal resultere i både et historisk bokverk og en utstilling om temaet.

Samlet bidrar disse tre hovedprosjektene til en betydelig faglig aktivitet ved museet, samtidig som inntektene og tilskuddene gir et verdifullt økonomisk bidrag til å dekke deler av museets kostnader.

Museet har både gjennom prosjekter og ellers et utstrakt samarbeid med Statsarkivet i Stavanger og Nasjonalbiblioteket i Rana.

Nasjonalbiblioteket vil bidra med å ta vare på sikkerhetskopier av museets digitale foto og film. Det er viktig at dette gjøres på en forsvarlig måte med hensyn til fremtidig migrering og konvertering for å sikre at de er forståelige over tid. Museet arbeider også med å etablere faglig samarbeid med en rekke relevante institusjoner og deltar i internasjonale, nasjonale og lokale nettverksorganisasjoner.

Det arbeides aktivt for å gjøre formidling av oljehistorien og museets samlinger tilgjengelig via internett. Museet har mottatt positive tilbakemeldinger fra fagmiljø i både inn- og utland på nettstedet www.kulturminne-ekofisk.no. I prosjektrapporten «Kulturarven til alle» skriver bl.a. ABM-utvikling at nettstedet er et eksempel på en nettjeneste som tilfredsstiller de fleste kvalitetskriterier for gode tjenestetilbud på nettet. Nettstedet ble besøkt 28.000 ganger i løpet av 2006.

Utstillinger og vitensenter

I første halvdel av 2006 var aktiviteten størst i den temporære delen av utstillingene. Da året startet sto fortsatt utstillingen «Kulturminne Ekofisk», som ble åpnet i januar 2005. Utstillingen markerte fullføringen av dokumentasjonsprosjektet om Ekofisk-feltet som museet ledet gjennom årene 2002-2005. Fra mars 2006 overtok utstillingen «Spor i Tiden» – en vandreutstilling som har turnert hele verden og omhandler sporfossiler. Den er laget av Det Geologiske Institutt ved Universitetet i Tübingen, Tyskland. Utstillingen viste monumentale avstøpninger av sporfossiler fra hele verden – en rekke forsteinede naturlige kunstverk. Utstillingen ble vist i tre måneder. I juli ble utstillingen «Techne – teknologi og det moderne Norge 1905-2005» montert. Dette var en innleid utstilling fra Faros ved NTNU i Trondheim og ble laget til 100 års jubileet for Norge som selvstendig nasjon. Temaet for utstillingen var hvordan samspillet mellom mennesker og teknologi har preget fremveksten av det moderne Norge. Målet med utstillingen var å overraske, skape debatt og refleksjon. Utstillingen ble stående hele høsten 2006.

I forbindelse med ONS i august kunne museet ønske velkommen til lansering av en ny hovedfilm. 3D-filmen «Petropolis», som er laget av det lokale animasjonsfilmselskapet Tryllefilm, fikk betydelig oppmerksomhet i media. Filmen er blitt svært godt mottatt av både skoleklasser og museets ordinære publikum. «Petropolis», som også er laget i engelsk versjon, forteller på en underholdende og populærvitenskapelig måte historien om hvordan olje og gass dannes, hvordan ressursene blir funnet, brakt opp til overflaten og hva vi bruker dem til. Her får publikum oppleve alt fra skumle dinosaurer til teknologiske bragder – fortalt på en humoristisk og engasjerende måte! Produksjonen ble sponset av Statoil.

Året ble avsluttet med at olje- og energiminister Odd Roger Enoksen 6. desember åpnet utstillingen «Teknologi i dypet». Utstillingen er et samarbeid med Norsk Hydro, Norske Shell, Det Norske Veritas og Oceaneering. Den viser hvilken banebrytende undervannsteknologi som ble tatt i bruk for å bygge ut gassfeltet Ormen Lange. Utstillingsarealet er todelt: I den ene delen vises en film som omhandler utbyggingsløsningene, mens den andre delen er bygget opp rundt interaktive installasjoner som inviterer til involvering fra publikum. Et eksempel på dette er en egen ROV-simulator hvor publikum selv kan styre en undervannsrobot.

Formidlingstilbud

2006 ble et år med en fin økning i antall elever i organisert undervisning. Museet tok imot i alt 8639 elever – en økning på 19,2 % i forhold til 2005. Dette er et godt skritt i retning av målet om å stabilisere det årlige besøket på rundt 10.000 elever.

Elever fra 10. trinn i grunnskolen og elever i den videregående skolen utgjør som tidligere år den største gruppen. Elever fra mellomtrinnet (5.-7. klasse) er imidlertid en gruppe med markant vekst i 2006. Denne veksten skyldes i hovedsak et nytt undervisningstilbud kalt «Opp av havet», som er et samarbeidsprosjekt mellom Norsk Oljemuseum, Rogaland kunstmuseum og Den kulturelle skolesekken i Rogaland fylke. Tilbudet fortsetter i 2007.

I tillegg til pedagogisk virksomhet rettet mot skoleelever ble det i 2006 gjennomført 409 omvisninger, med totalt over 6000 deltagere, for voksengrupper i museets utstillinger. Antallet omvisninger har vært stabilt de siste årene og er en viktig del av museets pedagogiske virksomhet.

I 2006 arrangerte museet åtte aktivitetsdager. Disse dagene ble som vanlig lagt til søndager og hadde barnefamilien som hovedmålgruppe. Tematisk var dagene varierte, men to dager bør trekkes fram fra 2006 programmet. I mars inviterte vi til Kjemidag der professor Ed Hough fra Universitetet i Tromsø trollbant over 500 besøkende med sitt fantastiske kjemishow; «Kjemi i bomberommet!». I anledning vår nye 3D-film «Petropolis», ble det i september holdt en aktivitetsdag der filmskaperne fra Tryllefilm presenterte animasjonsteknikker og teknologien bak 3D-produksjonen.

I tilknytning til den temporære utstillingen «Spor i tiden», arrangerte museet to fagseminarer i samarbeid med Norsk Geologisk Forening. Hovedpersonen bak utstillingen, Dr. Seilacher fra Tyskland, viste rundt og holdt to interessante foredrag i tilknytning til vandreutstillingen. Begge seminarene var godt besøkt. Familiedagen som Statoil arrangerte for sine ansatte i september førte også til stort besøk og ble et vellykket arrangement. Slike familiedager for museets samarbeidspartnere i

olje- og gassindustrien er blitt et populært tilbud og blir stadig mer etterspurt.

Konferanse/arrangement og serveringsvirksomhet

Museets representative konferanselokaler benyttes i økende grad av et bredt spekter firma, organisasjoner, oljeselskap og sponsorer. Brukerne er i stor grad gjengangere. Kjennskap til møtelokalene øker selv med beskjeden markedsføring.

Museet blir også benyttet som arena for ulike typer arrangement som for eksempel mottakelser, teambuilding og interne «kick-off». Som et supplement til bruk av møtelokalene ønsker kundene ofte omvisning i museet. Utnyttelsen av lokalene er god, og utfordringen framover blir å finne rett blandingsforhold mellom kurs/konferanse- og skoletilbudet som også skal ha sin brukstid i museets møtelokaler. 15.215 personer brukte museets fasiliteter til møter og arrangement i 2006.

Serveringsvirksomheten ved Bølgen & Moi Stavanger AS er basert på en leieavtale med museet. Serveringstilbudet er blitt en viktig integrert del av profilen til museet med et positivt omdømme som en av Stavangers fremste kvalitetsrestauranter. I kombinasjon med museet og museets utleie av møterom er serveringsvirksomheten et stort aktivum for anlegget som helhet.

Publikumsundersøkelse og markedsarbeid

Museet gjennomførte sommeren 2006 en publikumsundersøkelse over samme lesten som tidligere undersøkelser i 2000, 2002 og 2004. Dette gir anledning til å studere publikums oppfatning av museet over tid. Totalt 1177 personer svarte på undersøkelsen i 2006. Rapporten viser at de besøkende gir gode tilbakemeldinger på museets tilbud og at dette er stabilt gjennom de årene undersøkelsen er utført. Studien viser også at «turistinformasjon» og «anbefalt av andre» er de viktigste informasjonskildene om museet. Omtrent halvparten av museets gjester i sommermånedene er fra utlandet. Tyskere er de som besøker museet oftest, med Spania og Storbritannia på de neste plassene. Resultatene fra undersøkelsen gir viktig innsikt i de besøkendes oppfatning av museet og vil bli brukt som grunnlag for videre utvikling og markedsføring.

Markedsarbeidet spenner over et bredt felt. Informasjon om museet skal rettes mot et lokalt, nasjonalt og internasjonalt marked. På det lokale området har museet et nært samarbeid med Stavanger Aftenblad om annonsering. Nasjonalt og internasjonalt er Region Stavanger den viktigste samarbeidspartneren. Dette samarbeidet omfatter alt fra visningsturer, rådgivning, kurs og felles annonsering i nasjonale og interna-

sjonale publikasjoner. Deltakelse i cruiseprosjektet gjennom Stavanger kommune gir økt besøk ved anløp av cruiseskip.

Bygg/anlegg, lager og teknisk drift

Etter åtte års drift er behovet for utskiftninger og vedlikehold av byggtekniske installasjoner blitt betydelig større enn da anlegget var nytt. Fasaden på bygget består av stein og rustfrie plater og dette trenger kontinuerlig vedlikehold med fuging og rengjøring. Noe fasadestein er skiftet ut i 2006. Det er også blitt en utfordring med punkterte vinduer som langt på vei skyldes uheldige byggtekniske løsninger.

Det har de siste årene blitt stadig tydeligere at museets samlede lagersituasjon ikke er tilfredsstillende. Museet disponerer per dato to lagerfasiliteter for gjenstander og ulike typer arkivmateriale og rekvisita: Det er lagrene i fjellhallene på Åmøy (480 kvm.) som er gjort tilgjengelig gjennom et samarbeid med fylkeskommunen, og det leide lageret i Dusavik (400 kvm.) der museet også disponerer et utendørs areal til store gjenstander. Lageret i Dusavik er i praksis fullt, mens lagrene på Åmøy framdeles har litt kapasitet for mindre gjenstander. Situasjonen er uholdbar, både når det gjelder kapasitet og tilgang til arealer og teknisk utstyr til rengjøring, restaurering og konservering. På sikt må det gjøres betydelige endringer. Som en følge av dette har museet i 2006 startet et arbeid for å vurdere hele lagersituasjonen og utrede en mer permanent løsning med et langsiktig perspektiv. Det er sendt søknad til Stavanger kommune med forespørsel om tildeling av tomt med tanke på bygging av nytt lager i Dusavik. Det ligger en stor utfordring i å framskaffe økonomiske ressurser til et slikt prosjekt.

Et generelt trekk ved museets utstilling er utstrakt bruk av teknisk utstyr. Det gjelder både åpningsutstillingen som ble montert i 1999 og de videreutviklinger som har kommet i de seinere år. Etter hvert som utstillingen eldes og blir mer kompleks øker også behovet for utskiftninger og fornyelse av de tekniske installasjonene. Det blir viktig å sørge for at museet klarer å prioritere ressurser til dette arbeidet, slik at kvaliteten og regulariteten på utstillingen fortsatt holdes på et høyt nivå.

Driftsøkonomi

Samspillet mellom egne inntekter, bidrag fra oljeindustrien, fondsmidler og offentlige driftstilskudd fra stat og kommune, utgjør museets særegne «blandingsøkonomi». Denne driftsmodellen har gitt nødvendig fleksibilitet gjennom de første driftsårene, men museet mangler fortsatt tilstrekkelig forutsigbarhet på inntektssiden for å ha stabile rammebetingelser for videre utvikling.

Regnskapet for 2006 viser et negativt driftsresultat på kr. 717.439,-

som blir dekket ved overførsel fra annen egenkapital. Dette resultatet er betydelig bedre enn budsjettert, hovedsakelig som følge av en ekstraordinær finansinntekt på kr. 658.485,- i forbindelse med at Museumsbutikken AS ble avviklet og overført til museet. Museet har hatt god likviditet gjennom hele året. Prinsippet om fortsatt drift er lagt til grunn for utarbeidelsen av regnskapet.

Størrelsen på det årlige driftstilskuddet fra staten v/Olje- og energidepartementet er den viktigste enkeltfaktoren i arbeidet med å gi museet forutsigbare økonomiske rammevilkår. Siden åpningen av museet i 1999 har bidraget fra staten utgjort summen av det direkte tilskuddet over statsbudsjettet og den årlige disponeringen av midler fra det statlige driftsfondet. Beløpet har vært gradvis økende fram til med driftsåret 2005 da det statlige bidraget til driften utgjorde kr. 4.924.474,- (inkl. restbeløpet fra det statlige driftsfondet på kr. 474.474,-). For 2006 mottok museet et direkte statlig driftstilskudd over statsbudsjettet på kr. 4.600.000,-. Dette representerte en reell nedgang i det samlede driftsbidraget fra staten på kr. 324.474,-. Her ligger den viktigste årsaken til at museet ikke klarte å komme i driftsmessig balanse i 2006.

Museet mottar et årlig driftstilskudd fra Stavanger kommune. For 2006 var størrelsen på dette kr. 1.630.000,- . Dersom vi ser på tilskuddet fra staten og Stavanger kommune samlet disponerte museet i 2006 kr. 6.230.000,- i offentlige driftstilskudd. Det er viktig å merke seg at dette bare dekker 29 % av driftskostnadene. For museet er dette en nedgang fra 38 % i 2005 (33 % i 2004) og den desidert laveste offentlige andel av totalkostnadene institusjonen har opplevd å motta siden driften startet i 1999. Dette er også en svært lav prosentandel i forhold til andre museer som det er naturlig å sammenligne med.

I Statsbudsjettet for 2007 er den reelle nedgangen i museets statlige bidrag i 2006 delvis tatt hensyn til ved at tilskuddet er økt til 6,0 mill kroner. Denne justeringen er likevel ikke tilstrekkelig til å ta igjen det tapte og kompensere for økte kostnader. For å kunne opprettholde eksisterende driftsnivå må museet derfor i 2007 kalkulere med å gjøre et ekstraordinært uttak fra sponsorfondet eller disponere ressurser fra annen egenkapital for å balansere et forventet negativt driftsresultat. Dette er løsninger som åpenbart ikke er bærekraftige på sikt.

Videre utvikling av museet

Den positive utviklingen i besøkstallet er en spore til fornyet innsats med å gjøre utstillingen mer attraktiv for publikum. Erfaringene de siste årene med å designe nye utstillinger mer i retning av *vitensenter* har vært gode, og det er naturlig å vektlegge bruken av interaktive elementer også i framtidige utstillingsprosjekter. Det blir viktig å videreføre de positive

erfaringene med å utvikle nye og tidsriktige utstillingsprosjekter i nært samarbeid med både industri og myndigheter.

Museet blir i stadig økende grad brukt av skolene. Dette er en tendens som må imøtekommes i det videre arbeidet med å utvikle tilbudet til skolene og samtidig styrke den pedagogiske staben ytterligere. Museet skal bli oppfattet som en attraktiv læringsarena med et tilbud som både er tilpasset skolens behov og som tilbyr noe utover den tradisjonelle forventningen til et museumsbesøk. En viktig del av dette er å stimulere den yngre generasjonen til økt interesse for teknologi og naturvitenskap. Det er et mål for museet å kunne ta imot 10.000 skolelever årlig i organisert pedagogisk virksomhet.

Gjennom dokumentasjonsprosjektene om Ekofisk og Frigg har museet de siste fem-seks årene disponert ressurser som har gjort det mulig å drive systematisk og kontinuerlig innsamling, sikring og bearbeiding av relevant historisk kildemateriale fra petroleumsvirksomheten. Dette arbeidet skaper også et grunnlag for videre forskning. Museet er nå i ferd med å fullføre oppdraget fra Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening med å utvikle en nasjonal *kulturminneplan for petroleumsvirksomheten*. Dette prosjektet utføres i samarbeid med myndigheter og industri og utgjør en viktig strategisk prosess for å identifisere de oljeinstallasjonene på kontinentalsokkelen som bør underlegges dokumentering av hensyn til vesentlige kulturminneverdier.

Museet har allerede tatt steget inn i den digitale verden med tanke på utstrakt bruk av moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dette aspektet skal styrkes i det videre arbeidet ved å utvikle en ny og mer funksjonell hjemmeside. Samtidig er det et mål å legge til rette for at store deler av museets digitale kilder innen historisk dokumentasjon, foto og film kan gjøres tilgjengelige over internett.

Oppgaven med å ivareta den *materielle kulturarven* innen olje- og gassindustrien er bokstavelig talt en stor oppgave. Museets kapasitet og lagringsforhold for gjenstander er ikke tilfredsstillende og står langt tilbake for det nivået som er lagt innen utvikling av utstillinger og dokumentasjonsprosjekter. I 2006 har saken om å etablere nye lagerfasiliteter blitt satt høyt på dagsorden. Det bør i de nærmeste årene gis høy prioritet å finne en permanent og langsiktig løsning på lager- og magasinsituasjonen.

På det økonomiske området vil den største utfordringen fortsatt være å etablere en driftsmodell som gir forutsigbarhet og setter museet i stand til å etterleve de mål som er nedfelt i institusjonens vedtekter. Det mest avgjørende punktet på dette området vil være å etablere et nivå på det

årlige, statlige driftstilskuddet som står i forhold til museets aktivitetsnivå, ansvarsområde og øvrige inntektsmuligheter. Etter åtte års drift er det innhentet tilstrekkelig erfaring til å kunne avklare institusjonens behov for økonomiske rammevilkår. På denne bakgrunn ser styret fram til en videre dialog med Olje- og energidepartementet om museets framtidige drift og utvikling.

Stavanger, 14. mars 2007

Per Terje Vold
Styreleder

Lars Anders Myhre
Nestleder

Arild Nystad

Kristine Gramstad

Bjørn Vidar Lerøen

Anders Haaland

Anne Selnes

Jørn Bjerga

Finn E. Krogh
Direktør